

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра геоморфології і палеогеографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету

_____ В.І. Біланюк

“ _____ ” _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Землелогія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань _____ **10 Природничі науки** _____

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____ **106 Географія** _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____ **Геоморфологія і палеогеографія** _____

(назва спеціалізації)

факультет _____ **географічний** _____

(назва факультету)

Робоча програма навчальної дисципліни **Землелогія** для магістрів за спеціальністю **106 Географія**. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2017. – 6 с.

Розробник: Кравчук Я.С., кандидат географічних наук, професор, завідувач кафедри геоморфології і палеогеографії.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____ **геоморфології і палеогеографії** _____
Протокол № 12 від 15 травня 2017 р.

Завідувач кафедрою геоморфології і палеогеографії _____ (Кравчук Я.С.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ 15 ” травня 2017 р.

Схвалено Вченою радою географічного ф-ту _____
(шифр, назва)

Протокол № 5 від 21 червня 2017 р.

21 червня 2017 р. Голова Вченої ради _____ (Біланюк В.І.)

©Кравчук Я.С., 2017

1. Опис навчальної дисципліни (Витяг з робочої програми навчальної дисципліни «Землелогія» («Землезнання»))

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, – 3	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> (шифр, назва)	Нормативна	
		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів –	Спеціальність (професійне спрямування) <u>106 Географія</u>	2-й	–
Загальна кількість годин – 105 год.		48	–
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 58	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	32 год	–
		<i>Семінарські</i>	
		16 год	–
		<i>Самостійна робота</i>	
		57 год	–
		Навчальна польова практика	
		–	–
		<i>Вид контролю:</i>	
		іспит	–

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програму дисципліни «Землелогія» розроблено відповідно до навчальних планів спеціальності «Географія».

Мета: Набуття теоретичних і практичних знань з дисципліни «Землелогія» («Землезнання») про Всесвіт, Галактики, Сонячну систему і Землю.

Завдання:

1. Вивчення методологічних засад про Землю як планету життя. Аналіз сучасної біосфери, ноосфери, антропосфери, техносфери;
2. Вивчення вікової еволюції біосфери «Землелогія» («Землезнання») Землі та регулятивних чинників переходу біосфери в ноосферу;
3. Ознайомлення зі спадщиною видатних світових, європейських і українських землезнавців.

3. Програма навчальної дисципліни «Землелогія» («Землезнання»)

Розділ 1. Історія формування уявлень про Всесвіт, Галактики, Сонячну систему і Землю.

Розділ 2. Методологія «Землелогії» («Землезнання»).

Розділ 3. Земля – планета життя.

Розділ 4. Учення про біосферу («біосферологію»).

Розділ 5. Вікова еволюція біосфери Землі .

Розділ 6. Регулятивні чинники переходу біосфери в ноосферу.

Розділ 7. Природно-ресурсний потенціал та межі його використання людством.

Розділ 8. Спадщина видатних світових, європейських і українських землезнавців.

Розділ 9. Великі пам'ятки природи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	Денна форма						Форми контролю				
	Усього	у тому числі									
		л	с	лаб	інд	ср	Іспит				
1	2	3	4	5	6	7					
Історія та методологія вивчення Всесвіту і планети Земля.											
Розділ 1.		2	1			4					
Розділ 2.		2	1			4					
Розділ 3.		4	2			5					
Усне опитування											
Вікова еволюція біосфери і перехід її в ноосферу.											
Розділ 4.		4	2			8					
Розділ 5.		4	2			8					
Розділ 6.		4	2			6					
Контрольна робота											
Видатні світові та українські землезнавці. Природно-ресурсний потенціал людства.											
Розділ 7.		4	2			8					
Розділ 8.		4	2			8					
Розділ 9.		4	2			6					
Контрольна робота											
Усього годин	105	32	16			57					

5. Питання для семінарських занять, контрольних робіт та самостійної роботи

1. Великий вибух та його наслідки.
2. Походження Сонячної системи.
3. Утворення подвійної планети Земля-Місяць.
4. Еволюція системи Земля-Місяць.
5. Походження Землі.
6. Захист Землі від космічної небезпеки.
7. Джерела інформації.
8. Методологічні засади землезнання.
9. Парадигми землезнання.
10. Будова Землі.
11. Формування літосфери та астеносфери.
12. Формування гідросфери.
13. Формування та еволюція атмосфери.
14. Континенти, океани і рух літосферних плит.

15. Вулканізм.
16. Землетруси.
17. Тектонічний ансамбль планети.
18. Загальні положення та уявлення про виникнення життя і біосфери.
19. Експериментальні шукання.
20. Передумови і природні фактори виникнення життя і біосфери: вуглець – основа живого і вода животворна.
21. Фактори космічної та земної природи.
22. Арена зародження життя.
23. Земна поверхня як географічне середовище людства.
24. Уявлення минулих часів про сутнісні та пізнавальні характеристики життя.
25. Виникнення та розвиток доктрини панспермії.
26. Думки В. Вернадського про сутність життя та його появу на Землі.
27. Про феномен життя і шляхи його виникнення в працях М. Г. Холодного.
28. Визначення і витлумачення поняття «життя» в науці.
29. Позанаукові уявлення про сутність і походження життя.
30. Методолого-теоретичний підмурак вивчення історії біосфери Землі.
31. Еволюційне підгрунтя.
32. Концепція катастрофізму.
33. Великі вимирання в історії Землі.
34. Докембрійська біосфера.
35. Геологічні особливості докембрію.
36. Атмосфера і гідросфера докембрію.
37. Докембрійська біота Землі.
38. Дивовижна едіакоро-вендська біота.
39. Докембрійські часи території України.
40. Палеозойська біосфера.
41. Біотичний тренд палеозою.
42. Абіотичний тренд палеозою.
43. Мезозойська біосфера.
44. Біотичний тренд мезозою.
45. Абіотичний тренд мезозою.
46. Кайнозойська біосфера.
47. Біотичний тренд палеогену й неогену.
48. Абіотичний тренд палеогену й неогену.
49. Характерні риси четвертинного періоду.
50. Органічний світ.
51. Мінливість кліматичних умов.
52. Територія України в антропогені.
53. Характерні риси сучасної біосфери.
54. Характерні риси сучасної біосфери.
55. Діяння антропогенних факторів.
56. Фактор кліматичних змін. Парниковий ефект.
57. Баланс CO₂ в географічній оболонці. Радіаційна рівновага.
58. Глобальне похолодання клімату.
59. Геоекологічна роль Світового океану.
60. Екологічні кризи минулого.
61. Сучасна екологічна ситуація.
62. Ознаки глобальної екологічної кризи та їх аналіз.
63. Сценарії розвитку подій ХХІ ст. Перспективи зміни природи у ХХІ ст.
64. Р. Декарт, Ж. Бюффон, І. Кант і П. Лаплас.
65. О. Шмідт, А. Вайцекер, В. Фесенков.

66. О. Гумбольт.
67. К. Ріттер.
68. О. Воєйков.
69. В. Докучаєв.
70. О. Григор'єв.
71. А. Краснов.
72. А. Мохоровичич, О. Карпінський.
73. А. Вегенер, Альбрехт Пенк.
74. В. Девіс, Вальтер Пенк.
75. П. Тутковський.
76. А. Синявський.
77. В. Вернадський.
78. Г. Величко.
79. С. Рудницький.
80. М. Дольницький.
81. В. Кубійович.
82. К. Геренчук.
83. А. Ващенко.
84. П. Цись.
85. Мінерально-сировинні ресурси.
86. Класифікація та облік мінеральних ресурсів.
87. Територіальні ресурси.
88. Земельні ресурси.
89. Водні ресурси.
90. Кліматичні ресурси.
91. Біологічні ресурси.
92. Енергетичні ресурси.
93. Рекреаційні ресурси.
94. Унікальні скелі скелясті гори.
95. Тши-Турне (Три камені) в горах Крконоше (Сілезія).
96. Вежа диявола (Вайомінг).
97. Цукрові голови в Ріо-де-Жанейро.
98. Ейрес-Док (центральна Австралія).
99. Пенінські і Мармароські стрімчаки (Українські Карпати).
100. Знамениті долини.
101. Великий 64 б. Йосемітська долина (Колорадо).
102. Унікальна рослинність Йосемітського національного парку.
103. Штучне озеро Мід.
104. Каньйони України.
105. Знамениті водоспади та їх типи.
106. Ніагарський водоспад (США–Канада).
107. Водоспад Ігуасу (Бразилія–Аргентина).
108. Водоспад Вікторія (Мозамбік і Замбія).
109. Водоспади Карпат і Криму (Україна).
110. Знамениті печери.
111. Постойнська Яма (Словенський карст).
112. Шкодянська Яма.
113. Вапнякові та гіпсові печери України.
114. Унікальні озера і болота.
115. Мертве море (Ізраїль–Йорданія).
116. Плітвіцькі озера (Хорватія).
117. Шацькі озера (Україна).

118. Еверглейде (Флорида).
119. Відомі коралові рифи.
120. Острів Герон (Великий бар'єрний риф).
121. Долітові Альпи.
122. Товтри.
123. Унікальні метеоритні кратери.
124. Дивовижні льодовики.
125. Знамениті гейзери.
126. Великий гейзер (Ісландія).
127. Йєлоустонський національний парк (США).
128. Роторуа (Нова Зеландія).
129. Знамениті копальні (Біг-Хоул в Кімберлі (ПАР)).

7. Методи навчання

- а) Для лекцій (проблемна бесіда, дискусія, аналіз, узагальнення).
- б) Для семінарських (виступи студентів – доповідачів і рецензентів, фронтальна бесіда, висловлювання аргументів «за» і «проти»).

8. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Приклад розподілу балів, які отримують студенти (для іспиту)

Поточний контроль, лабораторні роботи								Підсумковий тест (іспит)	Сума		
Семінарські заняття								Контрольні роботи		50	100
1	2	3	4	5	6	7	8	робота 1	робота 2		
4	4	4	4	4	4	4	4	9	9		
32								18			

9. Рекомендована література

Базова

1. Багров М.В., Боков В.В., Черваньов І.Г. Землезнавство. К.: Вид-во «Либідь», 2000. – 462 с.
2. Мороз С.А. Історія біосфери. К.: Вид-во «Заповт», 1996. – кн. 1. – 430 с., кн. 2. – 421 с.
3. Рудько Г.І., Адаменко О.М.. Землелогія. К.: Вид-во «Академпрес», 2009. – 512 с.

Допоміжна

1. Доктор географії Мирон Дольницький (за редак. О.І. Шаблія). – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 301 с.
2. Жарков В.Н. Внутриннее строение Земли и планет. М.: Изд. «Наука», 1983. – 415 с.
3. Сорохтин О.Г., Ушаков С.А. Глобальна еволюція Землі. Изд. Московского у-та, 1991. – 446 с.
4. Флинт Р.Ф. История Земли (перевод с англ.). М.: Изд-во «Прогресс», 1978. – 355 с.
5. Шаблій О.І., академік Степан Рудницький. Львівський держуніверситет.– 1993.– 220с.